

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella enheten, Rk1a

Beslutande

Vicelanråd

Harry Jansson

Föredragande

Jurist

Sophie Mecklin

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 71

Ålands Penningautomatförenings ansökan om tillstånd att anordna spel på Play`n GO:s spelterminaler för tiden

1.8.2020 – 31.7.2021.

ÅLR 2020/4335

355 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* Ålands Penningautomatförening (Paf) tillstånd att anordna spel på Play`n GO:s spelterminaler för tiden 1.8.2020 – 31.7.2021 med stöd av 3 § landskapslagen (1966:10) om lotterier och landskapsförordningen (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Personer som inte fyllt 18 år får inte använda spelanordningarna.
2. Åldersgränsen för spelande på spelanordningarna ska tydligt anges.
3. Värdet på en spelares enskilda insats i spelanordningarna är högst 20 euro.
4. Spelanordningarna ska placeras så att de kan övervakas av lokalens innehavare och så att de inte blockerar utgångar eller på annat sätt stör framkomsten där.
5. Tillståndsinnehavaren ska med innehavarna av de lokaler som omfattas av detta tillstånd särskilt komma överens om uppsättande av varje spelanordning.
6. Tillståndsinnehavaren får även ställa ut spelanordningar på platser utöver dem som anges i detta tillstånd.
7. Vid förändringar av spelplatser tillställer Paf en uppdaterad bilaga med aktuella spelplatser till landskapsregeringen och Lotteriinspektionen en gång per år.

Tillståndsinnehavarens ansvar

Landskapsregeringen framhåller att spelverksamheten ska ske på ett säkert och ansvarsfullt sätt samt att oegentligheter och brott förhindras. Spel ska anordnas enligt gällande landskapslag och så att sociala problem och hälsoproblem som spelande orsakar minimeras.

Tillsyn

Lotteriinspektionen ansvarar för tillsyn av Paf:s verksamhet enligt 2 §

landskapslagen (2016:10) om Lotteriinspektionen och 5a § 1 mom. landskapslagen om lotterier. Paf ska betala kostnaden för tillsyn till landskapsregeringen årligen så att full kostnadstäckning för Lotteriinspektionen uppnås.

Lotteriinspektionen har rätt att utan hinder av bestämmelser om tystnadsplikt av tillståndsinnehavaren erhålla de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynsuppgiften.

Tillämpade lagar och förordningar

Landskapslagen (1966:10) om lotterier
Landskapslagen (2016:10) om Lotteriinspektionen
Landskapsförordningen (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet

Tillståndet gäller för i **bilaga 1** särskilt angivna lokaler.

Nr 72

Ansökan om jordförvärvstillstånd gällande 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 i Lumparlands kommun.

ÅLR 2020/1103

356 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* ansökan om jordförvärvstillstånd gällande en 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 RNR 3:68 i Lumparlands kommun.

Bakgrund

Ansökan avser 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 RNR 3:68 i Lumparlands kommun. Av fastighetsregisterutdraget framgår ingen storlek på området, men det framgår att fastigheten har bildats av andel i samfällda. Fastigheten utgörs av en s.k. spökfastighet. Fastigheten är belägen inom oplanerat område och till fastigheten hör andelar i tre samfällda jordområden och två samfällda vattenområden.

Sökanden är inte bosatt i landskapet och har inte innehaft hembygdsrätt. Avsikten med förvärvet är fritidsbruk. Till ansökan har bifogats ett gåvobrev av vilket det framgår att kvotdelen av fastigheten överläts från sökandens mor till sökanden och sökandens bror. Av gåvobrevet framgår att gåvan utgör förskott på arv.

Ur ansökan framgår att fastigheten funnits inom släkten en längre tid. Sökandens morbrors lagfart till fastigheten härrör från år 1976, men det har gjorts flera lantmäteriförrättningar sedan dess. Fastigheten har även innan dess funnits i sökandens släkts ägo. Sökandens mor erhöll sina andelar av fastigheten år 2015 genom arvskifte efter sin bror, sökandens morbror. Sökandens morbror avled den 12 augusti 2012.

Sökandens bror har även lämnat in en ansökan om jordförvärvstillstånd gällande andelarna av fastigheten (ÅLR 2020/1117).

Kommunens utlåtande

Lumparlands kommun beslutade den 9 mars 2020 att kommunen inte har några invändningar mot förvärvet om Ålands landskapsregering genom praxis tillämpar 4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd på ett sätt som möjliggör för förvärv som ligger mycket nära i tid att omfattas av lagrummet att beviljas jordförvärvstillstånd.

Motivering

Sökanden är bröstarvinge till överlåtaren som vill ge 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 i gåva till sökanden. Gåvan ska utgöra förskott på arv

Enligt 4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd ska tillstånd beviljas när följande förutsättningar är uppfyllda, om inte särskilda skäl däremot föreligger: "Sökanden förvärvar mark eller erhåller besittning till mark av en levande person som han eller hon är bröstarvinge till och som har varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år. Förvärvet eller besittningsövergången innebär inte att produktiv jordbruks- eller skogsmark kommer att användas i annat än produktivt syfte."

I ärendet är utrett att sökanden är bröstarvinge till överlåtaren av fastigheten. Sökandens mor har dock inte varit lagfaren ägare till fastigheten i minst åtta år före överlåtelsen. Syftet med kravet att överlåtaren ska ha varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år är emellertid att förhindra kringgåenden av jordförvärvslagstiftningen, då en förälder med åländsk hembygdsrätt utan dessa krav kunde anskaffa mark för att omedelbart därefter överlåta marken till ett barn som saknar hembygdsrätt. Landskapsregeringen anser att ett sådant skenköpsförfarande inte kan påvisas i detta fall. Sökandens mor erhöll andelen av fastigheten genom arvskifte efter sin bror år 2015 och hans lagfart till fastigheten härrör från 1976. Dessutom har fastigheten även innan dess funnits i sökandens släkts ägo. Fastigheten har således varit i sökandens släkts ägo mycket längre än åtta år.

Med beaktande av sökandens ställning som bröstarvinge och att det inte finns skäl att misstänka något sådant bulvanförhållande som lagstiftaren velat förhindra anser landskapsregeringen att ansökan om jordförvärvstillstånd ska beviljas i detta fall.

Tillämpade lagrum

12 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd

Nr 73

Ansökan om jordförvärvstillstånd gällande 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 i Lumparlands Kommun.

ÅLR 2020/1117

357 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* ansökan om jordförvärvstillstånd gällande en 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 RNr 3:68 i Lumparlands kommun.

Bakgrund

Ansökan avser 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 RNr 3:68 i Lumparlands kommun. Av fastighetsregisterutdraget framgår ingen storlek på området, men det framgår att fastigheten har bildats av andel i samfällda. Fastigheten utgörs av en s.k. spökfastighet. Fastigheten är belägen inom oplanerat område och till fastigheten hör andelar i tre samfällda jordområden och två samfällda vattenområden.

Sökanden är inte bosatt i landskapet och har inte innehaft hembygdsrätt.

Avsikten med förvärvet är fritidsbruk. Till ansökan har bifogats ett gåvobrev av vilket det framgår att kvotdelen av fastigheten överläts från sökandens mor till sökanden och sökandens syster. Av gåvobrevet framgår att gåvan utgör förskott på arv.

Ur ansökan framgår att fastigheten funnits inom släkten en längre tid. Sökandens morbrors lagfart till fastigheten härrör från år 1976, men det har gjorts flera lantmäteriförrättningar sedan dess. Fastigheten har även innan dess funnits i sökandens släkts ägo. Sökandens mor erhöll sina andelar av fastigheten år 2015 genom arvskifte efter sin bror, sökandens morbror. Sökandens morbror avled den 12 augusti 2012.

Sökandens syster har även lämnat in en ansökan om jordförvärvstillstånd gällande andelarna av fastigheten (ÅLR 2020/1103).

Kommunens utlåtande

Lumparlands kommun beslutade den 9 mars 2020 att kommunen inte har några invändningar mot förvärvet om Ålands landskapsregering genom praxis tillämpar 4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd på ett sätt som möjliggör för förvärv som ligger mycket nära i tid att omfattas av lagrummet att beviljas jordförvärvstillstånd.

Motivering

Sökanden är bröstarvinge till överlåtaren som vill ge 1/5 av fastigheten 438-405-3-68 i gåva till sökanden. Gåvan ska utgöra förskott på arv

Enligt 4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd ska tillstånd beviljas när följande förutsättningar är uppfyllda, om inte särskilda skäl däremot föreligger: "Sökanden förvärvar mark eller erhåller besittning till mark av en levande person som han eller hon är bröstarvinge till och som har varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år. Förvärvet eller besittningsövergången innebär inte att produktiv jordbruks- eller skogsmark kommer att användas i annat än produktivt syfte."

I ärendet är utrett att sökanden är bröstarvinge till överlåtaren av fastigheten. Sökandens mor har dock inte varit lagfaren ägare till fastigheten i minst åtta år före överlåtelsen. Syftet med kravet att överlåtaren ska ha varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år är emellertid att förhindra kringgåenden av jordförvärvslagstiftningen, då en förälder med åländsk hembygdsrätt utan dessa krav kunde anskaffa mark för att omedelbart därefter överlåta marken till ett barn som saknar hembygdsrätt. Landskapsregeringen anser att ett sådant skenköpsförfarande inte kan påvisas i detta fall. Sökandens mor erhöll andelen av fastigheten genom arvskifte efter sin bror år 2015 och hans lagfart till fastigheten härrör från 1976. Dessutom har fastigheten även innan dess funnits i sökandens släkts ägo. Fastigheten har således varit i sökandens släkts ägo mycket längre än åtta år.

Med beaktande av sökandens ställning som bröstarvinge och att det inte finns skäl att misstänka något sådant bulvanförhållande som lagstiftaren velat förhindra anser landskapsregeringen att ansökan om jordförvärvstillstånd ska beviljas i detta fall.

Tillämpade lagrum

12 § landskapslagen (2003:68) om jordförvävrätt och
jordförvärvstillstånd
4 § 2 mom. 7 punkten landskapsförordningen (2003:70) om
jordförvärvstillstånd

Nr 74

Högsta förvaltningsdomstolens begäran om yttrande med
anledning av besvär.

ÅLR 2019/6114

358 Rk1a

Landskapsregeringen beslöt avge yttrande enligt **bilaga 2**.

Bilaga 1

LOKALER

- Esso, ST1 Rundbergs bil & service, adress: Strandgatan 1, 22100 Mariehamn
- Hugos, adress: Frebbenby, 22240 Hammarland
- Mattssons, adress: Von Knorringsvägen 2, 22410 Godby
- Ombudet i Maxinge, adress: Sparvägen 1, 22150 Jomala
- Pafs huvudkontor, adress: Lövdalsvägen 8, 22150 Jomala
- Turhörnan, adress: Torggatan 6, 22100 Mariehamn
- Select, adress: Servicegatan 2, 22100 Mariehamn
- Totte på hörnet, adress: Torggatan 12, 22100 Mariehamn

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BESLUT	358 Rk1a	7 (8)
Datum	Dnr	
17.6.2020	ÅLR 2019/6114	

Högsta förvaltningsdomstolen
PB 180
00131 HELSINGFORS

Hänvisning

Dnr 20545/03.04.04.08/2020

Kontaktperson

Sophie Mecklin

Ärende

YTTRANDE MED ANLEDNING AV BESVÄR

Ändringssökande

Överklagat beslut

Ålands landskapsregerings beslut 8.4.2020 (dnr ÅLR 2019/6114, brev 232 Rk1a) gällande ansökan om jordförvärvstillstånd för att äga och besitta fastigheten Knutas RNr 1:41 i Sunds kommun.

Besvärssyrkande

I besvär av den 8 maj 2020 yrkar ändringssökanden att beslutet upphävs och återförvisas till Ålands landskapsregering för ny handläggning.

Ändringssökanden yrkar även att Ålands landskapsregering förpliktas ersätta ändringssökandens rättegångskostnader jämte laga ränta och anger att rättegångskostnaderna preciseras senare.

Grunder för besvärssyrkande

Ändringssökanden framför bland annat att landskapsregeringen felaktigt har avslagit ansökan och att landskapsregeringens beslut ska upphävas eftersom det strider mot ändamålsbundenhetsprincipen och likabehandlingsprincipen.

Bemötande

Landskapsregeringen anser i första hand att domstolen inte ska ta upp ärendet till prövning och i andra hand att besvären ska förkastas som ogrundade.

Landskapsregeringen anser att det oberoende av utgången i ärendet inte finns skäl att tillerkänna ändringssökanden ersättning för rättegångskostnaderna.

Grunder för bemötande

I. Bakgrund

Ändringssökanden ansökte om jordförvärvstillstånd för fastigheten Knutas RNr 1:41 i Sunds kommun i augusti 2019. Fastigheten om 7 300 m² är belägen inom oplanerat område och bebyggd med bostadshus. Fastigheten gränsar inte till vatten och inga andelar i samfälliga jord- och vattenområden ingår. Ändringssökanden har varit bosatt i landskapet sedan juni 2014 och avsikten med förvärvet var fast bosättning.

Ändringssökanden ansökte om jordförvärvstillstånd för samma fastighet i augusti 2018. Landskapsregeringen avlog den ansökan i oktober 2018 med hänvisning till att fastigheten Knutas RNr 1:41 är betydligt större än den maxgräns om 4 000 m² som lagstiftaren har ansett vara skälig för fast bosättning. Sökanden uppmanades överlåta fastigheten till någon som har rätt att äga densamma inom sex månader från delfåendet av landskapsregeringens beslut. Sökanden besvärade sig över landskapsregeringens beslut till högsta förvaltningsdomstolen i november 2018. Eftersom sökanden besvärade sig över landskapsregeringens beslut vidtog landskapsregeringen inte några åtgärder med anledning av att sökanden inte hade överlåtit fastigheten inom ovan angiven tid eftersom beslutet därigenom inte hade vunnit laga kraft. Högsta förvaltningsdomstolen prövade ärendet och avlog besvären den 29 oktober 2019. Innan högsta förvaltningsdomstolen hade fattat sitt beslut lämnade ändringssökanden in en ny ansökan om jordförvärvstillstånd i augusti 2019 och det är beslutet som gäller ansökan från augusti 2019 som är föremål för föreliggande besvär.

Landskapsregeringen avlog ansökan från augusti 2019 enligt de grunder som framgår ur beslutet av den 8.4.2020.

II. Grunderna för avslaget

Landskapsregeringen prövade ansökan mot 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd, vilken är den punkt som beskriver när jordförvärvstillstånd ska beviljas, om det inte föreligger särskilda skäl däremot, för personer som har varit bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka. Landskapsregeringen konstaterade att sökanden visserligen uppfyller kravet om fem års bosättning i landskapet i dagsläget, men gjorde inte det när köpebrevet undertecknades den 3 augusti 2018. Landskapsregeringen ansåg att det föreligger särskilda skäl mot att bevilja tillstånd, trots att villkoret i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd uppfylldes. Orsakerna till det redogörs för nedan.

Landskapsregeringen konstaterade att om landskapsregeringen enbart skulle bedöma huruvida kravet i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd är uppfyllt vid den tidpunkt som landskapsregeringen får in ansökan om jordförvärvstillstånd skulle hela syftet med jordförvärvslagstiftningen urholkas. En sådan tolkning skulle innebära att det skulle vara möjligt för personer som ännu inte har varit bosatta i landskapet i fem år att förvärva fastigheter som de har rätt till först när de har varit bosatta i landskapet i minst fem år om de väntar med att lämna in ansökan om jordförvärvstillstånd tills bosättningstiden uppfylls. Enligt 4 § 1 mom. jordförvärvslagen (1975:7) för Åland ska tillstånd sökas inom tre månader från det att överlåtelsehandlingen undertecknades. Vidare konstaterade landskapsregeringen att det således i vissa fall skulle löna sig att inte lämna in ansökan om jordförvärvstillstånd inom den tid som ansökan enligt lagstiftningen måste lämnas in.

Landskapsregeringen konstaterade även att sökanden ansökte om jordförvärvstillstånd för samma fastighet i augusti 2018 och att landskapsregeringen avlog ansökan i oktober 2018. Sökanden besvarade sig till högsta förvaltningsdomstolen i november 2018. Sökanden uppnådde fem års bosättning i landskapet i juni 2019. I augusti 2019 lämnade sökanden in föreliggande nya ansökan om jordförvärvstillstånd, medan besväret över den första ansökan fortfarande inte avgjorts av högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen avgjorde besvärsyrkandet i oktober 2019. Vidare konstaterade landskapsregeringen att med beaktande av tidtabellen ovan och det faktum att sökanden inte har inväntat högsta förvaltningsdomstolens beslut innan den nya ansökan om jordförvärvstillstånd lämnades in förefaller det troligt att sökanden varit medveten om att fastigheten som förvärvats inte uppfyllt kraven för fast bosättning i landskapet enligt 4 § 2 mom. 2 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd. Vidare framförde landskapsregeringen att om landskapsregeringen skulle bevilja jordförvärvstillstånd i föreliggande fall enbart på den grunden att sökanden i dagsläget har varit bosatt i landskapet längre tid än fem år skulle det leda till ett system där de som besvarar sig över ett avslagsbeslut kan få en fördel jämfört med personer som inte besvarar sig eftersom de som besvarar sig vinner tid och i vissa fall hinner uppfylla bosättningstiden om minst fem år i landskapet innan högsta förvaltningsdomstolen hunnit pröva ärendet.

Landskapsregeringen redogjorde även för att landskapsregeringen i ett flertal tidigare beslut ansett att det föreligger sådana särskilda skäl mot att bevilja jordförvärvstillstånd som framgår av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd då det förefaller ha gjorts olika konstruktioner med syfte att kringgå begränsningarna i jordförvärvslagstiftningen (jmf beslut 5.2.2019, ÅLR 2018/6324, nr 70 Rk1a, beslut 11.12.2018, ÅLR 2018/6930, nr 866 Rk1a, beslut 11.12.2018, ÅLR 2018/8065, nr 868 Rk1a och beslut 16.1.2018, ÅLR 2017/6136, nr 68 Rk1a).

Med beaktande av ovanstående bedömde landskapsregeringen att det i ärendet, trots att villkoret i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd uppfylls, föreligger sådana särskilda skäl mot att bevilja jordförvärvstillstånd som framgår av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd, och att punkten därigenom inte kunde läggas till grund för ett beviljande av jordförvärvstillstånd.

Eftersom ingen annan av de punkter som framgår av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd var tillämpliga prövade landskapsregeringen ansökan mot 12 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Landskapsregeringen konstaterade att de flesta av de omständigheter som landskapsregeringen bland annat ska beakta vid prövningen enligt 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och visserligen i princip talade för ett beviljande av tillstånd. Landskapsregeringen konstaterade emellertid att de skäl som talar emot ett beviljande av tillstånd utgör så betydande skäl att det inte vore ändamålsenligt att bevilja tillstånd i ärendet. Sökanden har långt innan sökanden uppnådde fem års bosättning i landskapet förvärvat en fastighet som vida överstiger den maxgräns om 4 000 m² som lagstiftaren ansett vara skälig för fast boende. Enligt framställningen (nr 20/2001-

2002) till landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd grundar sig begränsningen om 4 000 m² för fast boende på att det inte är meningen att markområdet ska vara så stort att det kan styckas.

Landskapsregeringen motiverade vidare sitt beslut med att syftet med jordförvärvslagstiftningen är att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer och att ett beviljande av tillstånd i föreliggande fall skulle undergräva jordförvärvslagstiftningens syfte. Om ansökningar av det här slaget skulle beviljas, anser landskapsregeringen att syftet med jordförvärvslagstiftningen skulle urholkas eftersom konsekvensen blir att personer som saknar hembygdsrätt och inte heller har varit bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka i praktiken skulle kunna förvärva fastigheter som de inte har rätt till redan långt innan fem års bosättningen uppnås eftersom tid åtgår för eventuell besvärshandläggning i högsta förvaltningsdomstolen.

III. Ärendet borde inte tas upp till prövning

Landskapsregeringen anser i första hand att högsta förvaltningsdomstolen inte borde ta upp ärendet till prövning eftersom det första jordförvärvsbeslutet gällande fastigheten Knutas RNr 1:41 har vunnit laga kraft genom högsta förvaltningsdomstolens beslut av den 29 oktober 2019 (liggarnummer 5101, diarienummer 5406/1/18). Det jordförvärvsbeslut som ändringssökanden besvärar sig över gäller samma fastighet och inga nya omständigheter har uppkommit förutom att tiden har gått. En ny jordförvärvsansökan kan inte bryta ett laga kraft vunnet beslut. För det fall domstolen tar upp ärendet till prövning anför landskapsregeringen nedanstående.

IV. Tidpunkten när ansökan lämnas in

Ändringssökanden anger i sin besvärsskrift att landskapsregeringen i sitt beslut har framfört att det föreligger särskilda skäl mot att bevilja ändringssökanden jordförvärvstillstånd och att detta motiveras bland annat med att syftet med jordförvärvslagstiftningen skulle urholkas om bedömningen av tidsfristen i 4 § 2 mom. 6 punkten endast skulle utgå från när ansökan om jordförvärvstillstånd lämnas in och inte från köpebrevets undertecknande. Ändringssökanden framför vidare att Ålands landskapsregering påstår att en person som inte lämnar in ansökan om jordförvärvstillstånd inom den i lagen fastslagna tidsfristen kan få fördel av detta. Ändringssökanden framför att den här omständigheten är helt irrelevant för ändringssökandens del eftersom han har lämnat in ansökan inom den fastställda tidsfristen.

Landskapsregeringen konstaterar att det stämmer att ändringssökanden lämnade in den första ansökan om jordförvärvstillstånd inom den tid som lagen föreskriver. Landskapsregeringen konstaterar dock att ändringssökanden lämnade in den andra ansökan om jordförvärvstillstånd lite drygt ett år efter att köpebrevet undertecknades. Den ansökan lämnades således in flera månader senare än den tidsfrist som lagen föreskriver. Om landskapsregeringen enbart skulle bedöma huruvida kravet i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd är uppfyllt vid den tidpunkt som landskapsregeringen fick in ändringssökandens andra ansökan om jordförvärvstillstånd skulle hela syftet med jordförvärvslagstiftningen urholkas eftersom ändringssökanden oavsett förvärvat fastigheten långt innan ändringssökanden varit bosatt i landskapet i minst fem år och således har rätt till den. När ändringssökanden förvärvade fastigheten och

lämnade in den första ansökan uppfylldes inte kravet i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd och sökanden fick avslag på sin ansökan om jordförvärvstillstånd. Ändringssökanden hade vid förvärvet av fastigheten ca 10 månader kvar innan ändringssökanden hade varit bosatt i landskapet sedan fem år tillbaka. Om landskapsregeringen enbart skulle bedöma huruvida kravet i 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd är uppfyllt då landskapsregeringen får in ansökan om jordförvärvstillstånd så bidrar det till ett system där det lönar sig att inte lämna in ansökan inom den tid som lagen föreskriver.

V. Påståendet om att landskapsregeringen anser att det ligger ändringssökanden till nackdel att besvara sig

Ändringssökanden framför vidare att landskapsregeringen anser att den som besvarar sig kan få en fördel jämfört med en person som inte besvarar sig. Vidare hävdar ändringssökanden att Ålands landskapsregering med andra ord anser att det ligger ändringssökanden till nackdel att han har använt sig av sin grundlagsskyddade rättighet och överklagat ett myndighetsbeslut.

Landskapsregeringen anser inte att det ska ligga ändringssökanden till nackdel att han har överklagat ett myndighetsbeslut och ändringssökandens slutsats är till denna del inte heller korrekt. Däremot anser landskapsregeringen att en part inte ska få en fördel av att utnyttja sin besvär rätt. Ändringssökanden fick avslag på sin första ansökan om jordförvärvstillstånd och uppmanades att överlåta fastigheten till någon som har rätt att äga den inom sex månader från delfäendet av landskapsregeringens beslut. Ändringssökanden överklagade beslutet till högsta förvaltningsdomstolen som avslog besvären. I och med ovan anförda borde ändringssökanden ha överlåtit fastigheten eftersom ändringssökanden inte hade rätt att äga fastigheten. Ändringssökanden ska inte kunna få en fördel av att besvara sig över beslutet jämfört med personer som inte besvarar sig och som på det sättet inte har kunnat vinna tid så att bosättningstiden ska hinna uppnås innan högsta förvaltningsdomstolen hunnit pröva ärendet. Myndigheternas (Ålands landskapsregering, Högsta förvaltningsdomstolen) handläggningstider ska inte ha betydelse för ärendets utgång, dvs om en person erhåller en rättighet eller inte.

VI. Påståendet om att beslutet strider mot ändamålsbundenhetsprincipen
Vidare anför ändringssökanden att det överklagade beslutet strider mot ändamålsbundenhetsprincipen och anger att syftet med jordförvärvslagstiftningen är att markegendomen på Åland ska besittas av den åländska befolkningen, dvs personer som bor på Åland. Vidare framför ändringssökanden att ändringssökanden har varit bosatt på Åland över fem år och därmed hör enligt landskapsregeringens praxis till den åländska befolkningen, vilket enligt ändringssökanden är grunden för 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd. Ändringssökanden anför vidare att tillståndsprövningen gäller rätten att framdeles äga och besitta markområdet och att det är oändamålsenligt med tanke på lagstiftningens syfte att avslå ansökan med hänvisning till att sökanden tidigare inte har uppfyllt kravet på fem års bosättning. Ändringssökanden anser därför att beslutet strider mot ändamålsbundenhetsprincipen.

Landskapsregeringen konstaterar att syftet med jordförvärvslagstiftningen är att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer. Det stämmer att ändringssökanden numera har varit bosatt på Åland över fem år. Om landskapsregeringen skulle ha beviljat ansökan om jordförvärvstillstånd i föreliggande fall innebär det dock att ändringssökanden och andra sökanden skulle kunna förvärva fast egendom på Åland lång tid innan de har rätt att äga den fasta egendomen om de väljer att besvära sig över landskapsregeringens beslut. Ett sådant system skulle urholka hela syftet med jordförvärvslagstiftningen eftersom kravet på fem års bosättning i landskapet i praktiken skulle bli verkningslöst. En ytterligare konsekvens av ett sådant system skulle kunna bli att antalet överklagade beslut till högsta förvaltningsdomstolen skulle öka markant, eftersom besvärsmöjligheten i ett sådant system skulle utnyttjas för att vinna tid.

Vidare anför ändringssökanden att landskapsregeringen efter det överklagade beslutet på fråga svarat att ändringssökanden med hänvisning till sin bosättningsstid på Åland skulle ha möjlighet att få jordförvärvstillstånd för i princip vilken annan fastighet som helst förutom den fastighet som ärendet gäller. Ändringssökanden anser att det med tanke på lagstiftningens syfte inte heller är ändamålsenligt att sökanden kan få tillstånd att besitta andra fastigheter men inte den nu aktuella fastigheten.

Landskapsregeringen svarade ändringssökanden att ändringssökanden kan köpa andra fastigheter eftersom ändringssökanden då har köpt den först när ändringssökanden har varit bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka. Landskapsregeringen anser att den tolkningen är den enda rätta eftersom det är först efter fem års bosättning på Åland som rättigheten att förvärva fast egendom på Åland utan begränsningar inträder.

VII. Påståendet om att beslutet strider mot likabehandlingsprincipen

Ändringssökanden framför vidare att beslutet strider mot likabehandlingsprincipen mot bakgrund av att Ålands landskapsregering har behandlat andra liknande fall på motsatt sätt. Ändringssökanden hänvisar till ärende K12/07/5/73, vilket ändringssökanden anser att är ett liknande fall som förevarande fall. Vidare framför ändringssökanden att landskapsregeringen inte har rätt att skärpa tillståndspraxis efter anslutningen till Europeiska unionen enligt den så kallade stand-still klausulen som intogs i protokollet om Åland som fogades till Finlands anslutningsfördrag.

Landskapsregeringen konstaterar att en ansökan ska avslås om sökanden inte uppfyller kraven för att ha rätt att äga fastigheten då sökanden förvärvar den. Att bordlägga ärenden tills tiden har uppnåtts urholkar hela syftet med jordförvärvslagstiftningen eftersom det i praktiken blir möjligt för personer att äga och besitta fastigheter innan de har rätt till dem. I samband med Finlands anslutning till Europeiska unionen fogades till anslutningsakten det så kallade Ålandsprotokollet, dvs protokoll nr 2. Ålandsprotokollet syftar till att trygga det åländska nationalitetsskyddet och jordförvärvslagstiftningen är en av de centrala lagstiftningar som har stiftats för att trygga det. Ålandsprotokollet kan inte hindra att landskapsregeringen vidtar åtgärder för att förhindra kringgående av jordförvärvslagstiftningen.

Landskapsregeringen anser inte att avslaget strider mot stand-still klausulen i Ålandsprotokollet eftersom det i ärendet inte handlar om att skärpa grunderna för beviljande av tillstånd och således inte en skärpning av förvaltningspraxis, utan det handlar om att över huvud taget kunna upprätthålla tillståndssystemets effektivitet och ändamålsenlighet.

Om landskapsregeringen skulle bevilja tillstånd i ärenden som dessa, dvs då sökanden förvärvat fastigheten för tidigt och fått avslag på sin ansökan men genom att besvara sig har hunnit uppnå fem års bosättning i landskapet innan verkställigheten av avslaget hunnit genomföras, blir landskapsregeringens avslag i vissa av dessa ärenden i praktiken helt verkningslösa. Huruvida landskapsregeringens avslag blir verkningslösa eller inte beror i sådana fall bland annat på hur lång handläggningstiden i högsta förvaltningsdomstolen är. Landskapsregeringen har tidigare i ett flertal ärenden avslagit ansökningar då sökandena har förvärvat fastigheter som de har rätt att förvärva först när de har varit bosatta i landskapet i minst fem år och inte ännu har varit bosatta i landskapet så länge.

Sammanfattningsvis vill landskapsregeringen anföra att det första jordförvärvsbeslutet gällande fastigheten Knutas RNr 1:41 har vunnit laga kraft genom högsta förvaltningsdomstolens beslut av den 29 oktober 2019 (liggarnummer 5101, diarienummer 5406/1/18). Den senare ansökan gällande samma fastighet ska leda till samma slutresultat som det första avslagsbeslutet om det inte har uppkommit några nya omständigheter. Enbart den omständigheten att tiden har gått, vilket har medfört att sökanden i dagsläget har varit bosatt i landskapet över fem år, är inte en sådan ny omständighet som motiverar en annan utgång i ärendet, eftersom det skulle medföra att tillståndssystemet kan missbrukas. Tillståndssystemet kan inte vara uppbyggt på det sättet att det uppmuntrar till missbruk av rättigheter.

Vicelantråd

Harry Jansson

Jurist

Sophie Mecklin